

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש הסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תתנז

ערב שבת קודש
פרשת שמות
י"ז בטבת ה'תשע"א

יוצא לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

וכן עניין בדרושי חסידות שלו, ומה טוב עניין שהוא בעיתו וכזמנו - מתורה-אור לפרשת השבוע¹³.
(ב) בעבודת התפילה - בסידורו השווה לכל נפש וכולל גם לימוד מאמרי חסידות שלו בעניין התפילה, החל מהמאמר 'הקול קול יעקב' שנרפס בהקדמת סידורו].

(ג) בנתינת צדקה, ומה טוב - לעניין השייך לעבודתו המיוחדת של בעל ההילולא או למוסדות העוסקים בעבודתו ובעבודת רבותינו נשיאינו ממלאי מקומו¹⁴.

(ד) לקיים התועדות של שמחה [ביום הילולא רבא' זה, כפשוטו - שמחה גדולה ביותר, הקשורה ב'הילולא' חתונה דווקא... שזה מבטל מלכתחילה את השאלה אודות התועדות ביום ההילולא¹⁵], בה יקבלו עליהם הנאספים החלטות טובות בענייני תורה ומצוות¹⁶.

פשוט, שאם מאיזו סיבה שתהיה לא נעשה הנ"ל או חלקו בימי [כג-כד טבת], צריך להיות תשלומין והשלמה בימים הסמוכים¹⁷.

13 לקוטי-שיחות חכ"א עמ' 296.
14 ג' העניינים - לקוטי-שיחות, שם, עמ' 276, סה"ש תשמ"ז ח"א עמ' 270 ו'התועדות' תשמ"ז ח"ב עמ' 286, מוגה.
15 ובפרט ע"פ המבואר במכתב שבלקוטי-לוי-יצחק (אגרות קודש, עמ' רמט. רנד) הרמזים בכך ש'הילולא רבא' של אדמו"ר היתה בחודש טבת - שמוה מובן עוד יותר איך שהיא עניין של שמחה - לקוטי-שיחות כרך כא עמ' 277-278.
בהתועדות כ"ד בטבת תשי"ב ('תורת-מנחם - התועדות' ח"ד עמ' 262) ציווה הרבי לנגן ניגון ד' בבות של אדה"ז, וניגון "נייע זוריצי כלופצי".
16 'התועדות' תשמ"ז ח"ב עמ' 292.
17 'התועדות' תשמ"ז ח"ב עמ' 286 הערה 66 - מוגה (ההדגשה במקור).

הקודש בערב זה.

וכיוון שגם חסידות אין לומדים עד חצות, יש להתפלל ערבית מוקדם, ולהפסיק את הלימוד על-כל-פנים בצאת הכוכבים.

יום שני

כ' בטבת
יום ההילולא של הרמב"ם ז"ל. יום התחזקות בלימוד הרמב"ם היומי¹¹.

יום שישי

כ"ד בטבת
יום ההסתלקות-הילולא של כ"ק רבנו הגדול, רבי שניאור-זלמן מלאדי נבג"מ זיע"א, בשנת תקע"ג, ומנוחתו-כבוד בעיר האדיטש¹².
כל אחד ואחת, אנשים נשים וטף, ינצלו 'עת רצון' זו, כדי להוסיף:

(א) בלימוד התורה - להוסיף בלימוד תורת הנגלה ותורת הנסתר (תורת החסידות). ללמוד לפחות פרק משניות המתחיל באחת מאותיות שמו הקדוש; וכן מתורת בעל ההילולא: סעיף בשולחן-ערך שלו במקום שליבו חפץ, וכן פרק מספרו תניא קדישא,

'דבר בעתו' ביום זה, בעניין מנהגי ישראל בליל ניטל בכלל, ובארה"ק בפרט.
11 התועדות תשמ"ה ח"ב עמ' 1016.
12 לוח כולל-חב"ד. ע"ד פרטי מלחמת נפוליאון, בריחת אדמו"ר הזקן מלאדי וההסתלקות בדרך, ראה מכתב אדמו"ר האמצעי ועוד ב'ספר התולדות - רבי שניאור-זלמן, רבנו הזקן הוצאת קה"ת, כפר-חב"ד תשמ"ו, ח"ד עמ' 1025 ואילך, ובקצרה ברשימת הצמח-צדק בס' אגרות-קודש, ברוקלין תשמ"מ, עמ' כשא. צילום המעבה בס' ימי חב"ד' ביום זה.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק, בני הרה"ח ר' שלום ישע"י ע"ה דייטש

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת שמות

ח"י בטבת

הלילה' - ליל ציתל': מה שנהגים שלא ללמוד³ בליל ציתל', ביאר כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע הטעם, שהוא "כדי שלא להוסיף חיות" ובאותו האיש, שהוא זמן לידתו, ובהולכים בשיטתו עתה⁴.

1) כך נהוג בין אנ"ש. וגם בס' נטעי גבריא (הל' חנוכה, מהדורת תש"ס בסופו) מנהיג ניטל פ"א ס"א, כתב שגם מנהג חב"ד כהרבה מקהילות החסידים (וכ"כ בס' טעמי המנהגים עמ' תק בשם הרה"ק בעל חידושי הרי"ם) להזהר גם בש"ק כבכל ליל ניטל שלא ללמוד תורה, ואפילו שלא לקרוא 'שנים מקרא'.
2) ברשימות קעא, קעט, ב'היום יום' זו טבת ובס' השיחות תש"ז ח"א עמ' 192 - נכתב בתי"ו (כמו במחזור ויטרי הל' שחיטה ס' פ, בתרומת הדשן ס' קצה, ובד"מ יו"ד סו"ס קמח - במהדורות ללא צנורה. מאידך באג"ק ח"ג עמ' קב וחי"ד עמ' נגב, ובאגרת שלבקותישיחות חט"ו עמ' 545, כמו בס' המנהגים טירנא בהגהות המנהגים ס' יד, בכפתור ופרח פ"י ובלבוש יו"ד שם - נכתב בט"ת). וכתב הרבי בלקוטישיחות שם: ניטל - רמו להעדר, וי"א ניתל - מלשון נתלה, הוא [=כינוי ל]זמן לידת אותו האיש (נאטאל בלטינית = לידה).

3) [אבל לומדים את המשניות של האבלים לאחר התפילה, ואומרים את כל סדר ליל שבת כרגיל]. גם חסידות אין לומדים בשידור הרדיו בלילה זה (כשחל בחול), שידור שהיה מיועד בקביעות לשידור התניא שנאמר ע"י הרה"ח ר' יוסף וינברג, הורה לו הרבי לספר סיפורים מרבותינו נשיאנו - כ"ז מגיליון כ'פ חב"ד' מס' 646 עמ' 15 (כאמור ברשימות, חוברת קעט ס"ט, רשימות היומ"ג עמ' ששה: "גם ד"א"ח לא היה [אדנ"ע] לומד [בניתל], וגם לא למיגרס", ולא כאמור ברשימות קודמות, חוברת קעא ס"ג, רשימות היומ"ג עמ' שיג, בשם אדמו"ר מהורש"ב נ"ע, שאי-הלימוד בניתל אינו שייך ללימוד חסידות. ואולי בדרגת לימוד החסידות של רבותינו נשיאנו הוא עניין אחר, שאין ממנו ניקה, ולכן מסופר ברשימות קעט הנ"ל שהצמח-צדק למד בלילה זה, אבל כש"הזכירו לו" הפסיק). ואולי משום כך אמר הרבי פעם שיחה קצרה בליל ניטל (התוודעותי שש"ח ח"ב עמ' 59).

4) ראה להלן הערה 6.
5) לקוטי שיחות כרך טו עמ' 554.

פעם אמר: "אינני מחבב את המתמידים ששמונה שעות' אלו נוגעות בנפשם". והוא רק עד הצות לילה' (בתל-אביב: 11:40)⁶.

לדעת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו צריך להיות המנהג בכל מדינה לפי ליל אידם של רוב הגויים (הנוצרים) במדינה זו⁷ בזמן הזה, דהיינו בארץ

6) ב'היום יום עם הערות וציטוטים ח"א, מציע לפרש זאת, היות ו'סדר נגלה' בליובאוויטש נמשך 8 שעות (קונטרס עץ החיים ס"פ כב), הכוונה שאינו מרוצה מאלה המתעסקים להשלים את מניין השעות גם ביום זה.

7) כ"ק אדמו"ר מהור"י צ"צ, לוח 'היום יום' יז טבת.

צ"ב אם נהוג להימנע מלימוד מתחילת השקיעה (כמנהג רוב עדות החסידים' בשלוח דבר בתו. ובס' נטעי גבריא שם פ"ב הע' ט' כתב שכן מנהג חב"ד. וצ"ב מקורו), או מצאת הכוכבים בלבד (וראה ב'התקשרות' גיליון רג עמ' 18 וגיליון שלג עמ' 19 בנדון. וכל עוד יש ספק בזה, יש לנהוג כדברי הרבי (אג"ק ח"ד עמ' שגב): "וכיוון שלענין ביטול תורה חידוש גדול הוא, ולכן אין לך בו אלא חידוש").

8) לענין עונה ראה בשערי הל' ומנהג ח"ד עמ' קלב, ודיון בזה ב'התקשרות' גיליון תש"ו עמ' 18, ומסיק שעכ"פ אין ראייה משם להחמיר בליל טבילה אחר חצות.

9) לקוטישיחות הנ"ל. ומציין שזה דלא כדמשמע בס' דרכי חיים ושלוש' ס' תתכ"ה. אג"ק ח"ג עמ' קכ. ח"ד הנ"ל.

10) במכתב כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו: "לשמעותו שבארה"ק ת"ו אין נוהגין בזה כלל (ובטח שמע זה מבר-סמכא ביותר [ז"א שהרבי מפקפק בזה]) - אם נכונה השמועה, אולי אפשר לומר הטעם, שכיוון שפשטה שם (מלבד תקופות קצרות, כידוע) ממשלת הישמעאלים, ותלוי בשר של מעלה, לא היה מלכתחילה עניין לניטל שם. ובמילא אין החשש דלהוסיף חיות" - אג"ק ח"ג הנ"ל. וכנראה בר אק ללמד זאת, שהרי באג"ק ח"ד הנ"ל מורה פרטים בהגהה זו לשיאל מירושלים ת"ו. ובשיחות כ' כסלו התשל"ז (הנחת הת' סל"ה, בלתי מוגה) נאמר: 'תלוי אם יש במקום זה עניין של ע"ז. ולכן במקומות כמו מרוקו ותימן לא נהרגו בניטל, כיוון

שאינם קשורים עם הנוצרים" [זאת למרות שהנוצרים (הצרפתים) שלטו במרוקו דורות האחרונים]. ולכן, בארה"ק שיש הרבה ע"ז וחמאותיהם נערכות ברעש גדול, ברור שיש להזהר בזה. ובין אג"ש בארה"ק כיום נפוץ ומקובל להזהר בזה בפשיטות. וראה קובץ 'מוריה' גיליון קסא ובלוח

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

י"ז בטבת ה'תשע"א - כ"ד בטבת ה'תשע"א

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י"ז בטבת	ה'ל' נוקי ממון פרק ו-ח.	ה'ל' טומאת מת פרק ג.	מ"ע רלח.
ש"ק	י"ח בטבת	פרק ט-יא.	פרק ד.	מ"ע רמא.
א'	י"ט בטבת	פרק יב-יד.	פרק ה.	מ"ע רמא.
ב'	כ' בטבת	ה'ל' גניבה... בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ו.	מל"ת רמד. מ"ע רלט.
ג'	כ"א בטבת	פרק ז-ו.	פרק ז.	מ"ע רח. מל"ת רעא. ערב.
ד'	כ"ב בטבת	פרק ז-ט.	פרק ח.	מל"ת רמו. רמג.
ה'	כ"ג בטבת	ה'ל' גזילה ואבידה... בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ט.	מל"ת רמה.
ו'	כ"ד בטבת	פרק ז-ו.	פרק י.	מל"ת רמו.

זמני השבוע *

תאריך	עלות השחר ***		זמן זריחת החמה	זמן ק"ש סוף חצות והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה ***	צאת הכוכבים
	120 ד'	72 ד' לפני הזריחה					
ו', י"ז בטבת	4:33	5:21	5:44	9:08	11:40	4:41.6	5:08
ש"ק, י"ח בטבת	4:33	5:22	5:44	9:08	11:41	4:42.1	5:09
א', י"ט בטבת	4:33	5:22	5:44	9:08	11:41	4:42.5	5:09
ב', כ' בטבת	4:34	5:22	5:45	9:09	11:42	4:43.4	5:10
ג', כ"א בטבת	4:34	5:23	5:45	9:09	11:42	4:44.0	5:11
ד', כ"ב בטבת	4:34	5:23	5:45	9:09	11:42	4:44.3	5:11
ה', כ"ג בטבת	4:35	5:23	5:46	9:10	11:43	4:45.4	5:12
ו', כ"ד בטבת	4:35	5:24	5:46	9:11	11:44	4:46.1	5:13

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
*** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו (סדר הכנסת שבת') מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטיו" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת שמות	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
שמות	4:06	5:22	4:19	5:23	4:09	5:20	4:24	5:25
וארא	4:10	5:26	4:24	5:27	4:13	5:25	4:28	5:29

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט

מזל: מכון ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרנוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474

אדמו"ר הזקן הכניס את כל ענייניו בתורתו

- תבע מהחסידים לימוד הנגלה, לימוד החסידות ואחדותם יחד
- חייבים לנצל את הכוחות שניתנו, ואם לאו הרי זה כ"חובל באחרים"...
- כוחה של פנימיות התורה בהתפשטות חוץ ל'מעין', ובעבודת האדם: גם בצאתו לעולם חדור הוא ב"מי הדעת" • בזאת נפלאה מעלת אדמו"ר הזקן אפילו לגבי ה"תנאים"! - כי את גדולתו הרוחנית לא השאיר לעצמו, אלא הכניסה כולה בלימוד החסידות, בהבנה והשגה • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

ב. ולכל לראש - בעניין המורגש בשמו: אודות שמו של רבינו הזקן - "שניאור" - מסופר בשיחות³ שרומז על "שני אור": "אור" - קאי על התורה, כמו שכתוב⁴ "כי נר מצוה ותורה אור", ויש בה שני בחינות אור: אור תורת הנגלה, ואור תורת החסידות, ושניהם יחדיו נרמזים בשם "שניאור" - שם אחד, שבו נכללים שני האורות, הן האור של תורת הנגלה והן האור של תורת החסידות⁵. ועל-פי לשון המדרש⁶ על הפסוק⁷ "מגיד דבריו ליעקב חזקיו ומשפטיו לישראל", "מה שהוא עושה הוא אומר לישראל לעשות" (ועל דרך זה להיפך: מה שהוא מצוה לישראל הוא עושה⁸) - שדוגמתו

א. כ"ד טבת הוא יום ההילולא של רבינו הזקן. - כ"ד טבת מובא גם בגמרא במסכת בבא בתרא¹: "בארבעה ועשרים בטבת תבנא לדיננא (שבנו למשפטנו הראשון), שהיו צדוקין אומרין תירש הבת עם בת הבן, נטפל להם רבן יוחנן בן זכאי וכו' ונצחום, ואותו היום עשאוהו יום טוב". אבל, זהו עניין בפני עצמו, ויש בו אריכות הביאור וכו'², ואילו המדובר עתה הוא בנוגע אלינו, שיום זה אצלנו הוא יום ההילולא של רבינו הזקן, וצריכים לנצל בכל הקשור להליכה בדרכיו ואורחותיו, כדלקמן.

שאם האורז נתמעך - ברכתו 'מוזנות', הרי שאם הוא לא נתמעך שיטה זו תסבור שצריך לברך 'שהכול' ולא 'אדמה'. ועיין שם ביאור נוסף בדברי אדמו"ר הזקן⁹.

ולפי זה מובן מדוע עדיף יותר לברך על מאכל שברכתו 'מוזנות' לפני אכילת האורז שלא נתמעך, לחשוש לשיטות שאורז כזה ברכתו 'מוזנות'. וכן לברך על מאכל שברכתו 'אדמה', לחשוש לשיטות שזהו דוחן וברכתו 'אדמה' - כשלא נטחן¹⁰, וכן לברך על מאכל שברכתו 'שהכל' לשיטות שטבירות שאורז שלא נתמעך ברכתו 'שהכל'.

ואם-כן גם בפריכיות אורז למרות שהן לא מתבטלות יש מקום לברך לפני כן על מאכל שברכתו 'אדמה' וכן על מאכל שברכתו 'שהכול' (אבל אין צורך ב'מוזנות').

ולכאורה דוחק לומר ששיטה זו¹¹ טוברת שדווקא על אורז מבושל שלא נתמעך מברכים 'שהכול', אבל על אורז שלם שאינו מבושל - כדוגמת פריכיות אורז שעוברות תהליך של תפיחה באדים ולא בישול, מברכים 'אדמה', דמכיוון שהתבשלו ונשארו שלמים מדוע תשתנה הברכה ל'שהכל', אלא על כוונת ששיטה זו טוברת שכל זמן שהאורז לא נתמעך ברכתו 'שהכול'. ועדיין צריך עיון למעשה.

סיכום: האוכל אורז שלא בתוך הסעודה עדיף לברך לפני כן על מאכלים שברכתם 'מוזנות' 'אדמה' ו'שהכול', ולפני אכילת פריכיות אורז עדיף לברך על מאכלים שברכתם 'אדמה' ו'שהכול' ואין צורך ב'מוזנות'.

הרב שבתי פרידמן, עיה"ק צפת

הערות הרב לוי יצחק שי' ראסקין, דומ"צ קהילת חב"ד לונדון:

א. אחרי הופעת הסידור שלי העיר לי הרי"ל שי' גרונר בשם הרו"ש דווארקיין והר"י דזייקאבסאן ע"ה, שחסידיים נהגו כשבאו לאכול אורז שלא בתוך הסעודה, שכן היו מברכים 'מוזנות', 'אדמה' ו'שהכול' על מאכלים אחרים תחילה. ובקובץ 'הערות וביאורים' (גיליון תתפ"ו) רצה לפרש הכוונה בדברי רבינו "בתוך הסעודה" דהיינו בכל עניין שלא יודק לברך על האורז בפני עצמו. ויש לעיין עוד¹².

ב. הסברא בכלבו (סי' כד) לברך 'שהכל' על דוחן שלא נתמעך, היינו לפי שאין הדרך לאכלו כי אם על-ידי כתישה וטחינה. אבל באורז (ידן) הרי אדרבה, דרך אכילתו הוא כשהוא שלם (והיינו הנימוק של הסברא לברך עליו 'מוזנות' גם כשהוא שלם, מה שאין כן בחיטה שלימה, שברכתה 'אדמה' - הרר"י ברכות כו א, הובא בבי" סי' רח). ואם כן לא ראיתי כל הגיון להקצין את המחלוקת ולומר שיש סברא שברכת אורז שלם היא 'שהכל', אחרי שאין בו לא שינוי צורה ולא שינוי מדרך אכילתו. ועל כן מחוורתא כפירושו השני של הרב גרין, שלדעת אדמו"ר הזקן כאשר יש ספק בין ברכת 'מוזנות' ל'האדמה', צריך לברך 'שהכל' לכתחלה. וקושיית הכותב על הנהגים לברך על האורז גם 'שהכל' - הדרא לדוכתה.

ג. ולעניין פריכיות אורז (באנגלית: rice cakes) מתקבלת מאד ההכרעה לברך עליהן 'האדמה' בלי כל היסוס, דמכיוון שאין כאן תהליך של בישול אם-כן אינו נכנס בסגנון האכילה העיקרי של שום מקום. ולאידך, לא נשתנה צורתו, דומיא דפופקורן שנוהגין לברך עליו 'האדמה'. וכן הורה הרי"ש שי' גינזבורג ב'שיחת השבוע' מס' 1046, וש"נ.

תהלה לזוד (סי' ר"ח אות ג) לומד שדעת אדמו"ר הזקן היא שלשיטה שדוקא על אורז מעוך מברכים 'מוזנות', על לא מעוך מברכים 'שהכל', אלא שעצ"ע מדוע הוכרחו כן לפרש את דעת אדמו"ר הזקן.

(8) שיטה זו טוברת שאורז שלא נתמעך ברכתו 'אדמה'. עיין שם אריכות בכל זה.

(9) או לביאור הב' המובא שם, לחשוש לדעה שטבירת שאורז שלא נתמעך ברכתו 'אדמה'.

(10) לפי ביאור הא' הנ"ל.

(11) אגב, גם הרח"ש שי' דייטש מבאר כדברי הרב ראסקין בסידורו שם, שאדמו"ר הזקן הזכיר רק 'שהכל' ולא כתב את עצת העיב"ץ, כיוון שכל העניין של "לברך על כל דבר ברכה המיוחדת לו" הוא רק כשעלידי הברכה יש שבח פרטי מיוחד לה', אבל כשיש ספק בברכה, וגם כשיביר ג' ברכות לא יהא שבח מבורר לה' על-ידי זה, אין צורך לברך אלא 'שהכל' בלבד, וכן הוא פוסק הלכה למעשה, וכ"כ ב'שיחת השבוע' גיליון 334 - המערכת.

(3) ראה לקו"ד ח"א פג, א. סה"ש תש"ע ע' 129.
 (4) משלי ו, כג.
 (5) ראה גם "רשימות" חוברת כב ע' 16, ובהנסמן שם.
 (6) שמו"ד פ"ל, ט.
 (7) תהלים קמו, ט.
 (8) ראה סה"מ מ'מלוקט ח"ב ע' ו. וש"נ.

(1) קטו, ב. - אבל במגילת תענית פ"ה הגירסא היא כ"ד אב (וראה הערה הבאה).

(2) באגרות-קודש כ"ק אדמו"ר ח"ח ע' רא: "מה שהעיר מב"ב קט"ו ע"ב ודלא כגירסת מגילת תענית פ"ה בהנוגע לכ"ד טבת, הנה נדבר אודות זה בהתוועדות דכ"ד טבת ה'תשי"ב ואם אשיג השיחה מהתוועדות הנ"ל אצרפה במכתבי זה".

ברכת האורז שלא בתוך הסעודה

האוכל אורז שלא בתוך הסעודה, כיצד יברך?

יש לעיין גבי ברכת האורז, דלכאורה צריך עיון מדוע אם אוכלים אותו שלא בתוך הסעודה יש עניין לאכול לפני אכילת האורז (נוסף על אכילת מין 'מזונות' ראדמה) גם מאכל שברכתו 'שהכול', והלוא מדברי אדמו"ר הזקן² יוצא, שדוחן ברכתו 'שהכול' רק כאשר נטחן ונעשה ממנו תבשיל או פת, מה שאין כן אם הוא מבושל בלבד - ברכתו 'אדמה' (כשאר קיטניות)³, ואם-כן בשביל לצאת מידי ספק יש צורך לברך על מאכל אחר לפני שאוכל אורז שלא נתמעך, 'אדמה' - מצד שאולי האורז זהו הדוחן, וכן מצד שאולי נפסק כדעה שאם האורז לא נתמעך ברכתו 'אדמה', ומאידך, גם 'מזונות' כדי לחשוש לדעה שגם כשלא נתמעך ברכתו 'מזונות'. אבל לכאורה אין צורך בברכת 'שהכול'⁴.

כמו כן צריך עיון מדוע יש הפוסקים⁵ לברך על פריכיות אורז 'שהכול', והרי הפריכיות אינן עוברות תהליך בישול אלא נדבקות על-ידי אדים, ואם-כן ברכתן צריכה להיות - 'אדמה'⁶, ורק על אורז מבושל יש אומרים לברך 'מזונות'.

אלא שבביאור סדר ברכות הנהנין⁷ מביא, שיש הלומדים שאדמו"ר הזקן סבירא ליה שלשיטה שסוברת

(1) כך כתב בבאר ברכת הנהנין לרב גרין עמ' 32 הערה 6, וכ"כ שכן נוהגים בספר ברה"נ המבואר (הרב פרוס) עמ' 34, ובשו"ע הקצר ח"ב פ"ה ס"כ ועמ' 522. ולהעיר ממ"ש בזה (הרב ראסקין) ב'סדור אדה"ו עם הערות וציונים' מילואים עמוד תשכ"ד (שלדעתו, ככוונה השמיט אדה"ו עצה זו (למרות שהביאה במקומות אחרים כגון בסדר ברכות הנהנין פ"א סי"ט, פ"ג ה"ב, ופ"ו הי"ב, ג) ואין לנהוג בה). ובסדור יעב"ץ (בית הפרס דף קז ע"א ערך היר"ו ודף קח ע"ב ערך רי"ז) כתב שהאוכל דוחן לא מבושל ומעוך יש ספק האם יברך 'שהכל' או 'אדמה', ולכן יברך על שני מינים אלו קודם אכילתו. וכן האוכל אורז מבושל ולא נתמעך יש ספק האם יברך 'מזונות', 'אדמה' או 'שהכל' ובנתמעך יש ספק האם יברך 'מזונות' או 'שהכל', ולכן יברך על מינים אלו קודם אכילתו. וכן בפסקי תשובות סי' ר"ח אות י"ב והערה 86 כתב שגדול אחד קודם שאכל אורז היה מברך על מין 'מזונות', 'אדמה' ו'שהכל', לצאת ידי חובת השיטות שסוברות שגם אורז וגם דוחן ברכתם 'שהכל' (ובפרט בדוחן שלא נתמעך), אלא שצריך עיון גדול האם זוהי גם שיטת אדה"ו (ומסתבר שלא).

(2) לוח ברה"נ פ"א ס"ט וסדר ברה"נ פ"א ס"י.

(3) אלא אם כן נאמר שסובר שבכל מקרה ברכתו 'שהכל' (ראה לעיל סוף הערה 1), ודוחק.

(4) ואמר לי הרב יוסף יצחק שי' אופן, שאלו שכתבו כן - טעו, ובאמת אין צורך לברך גם 'שהכל' לפני אכילת האורז (כיון שאורז שלא נתמעך ברכתו אדמה), וברכת 'שהכל' מברכים על האורז עצמו אם אין לו דברים אחרים (מספק האם ברכתו 'מזונות' או 'אדמה'). ולפי זה, על פריכיות אורז אפשר לברך ברכת 'אדמה'.

(5) ראה 'באר ברכת הנהנין' להרב גרין עמ' 470, וב'שו"ע הקצר' ח"ב פ"ה ס"כ (עמ' 522). סדר ברכת הנהנין (מהדורת הר"א שי' אלכשווילי) עמ' קנב.

(6) וכ"כ בפסקי תשובות סי' ר"ח אות יב. ושמעתי שיש אומרים לברך על פריכיות 'שהכל' כיון שנשתנה צורתו של האורז, וצ"ע האם נקרא באמת נשתנה צורתו. (ובפרט שהדרך לאוכלו כך, ראה סדר ברה"נ פ"א ס"ב - המערכת).

(7) להרב גרין עמוד 30. ושם מציין שכן למדו באנציקלופדיה התלמודית (ערך 'אורז') את דברי אדמו"ר הזקן, אלא שהמעין שם יראה שאפשר לומר שמה שכתובים שלשיטת אדמו"ר הזקן (לשיטה שדוקא על אורז מעוך מברכים 'מזונות') אורז לא מעוך ברכתו 'שהכל', זהו לא לשיטה הא' (הנ"ל) אלא זהו לפי ההכרעה של אדמו"ר הזקן שבגלל הספק בין השיטות יברך 'שהכל'. אלא שראיתי שבספר

לחלק המסכתות וכו".

וכמו כן סיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר כמה סיפורים בעניין זה, שתוכנם שרבינו הזקן תבע בתוקף גם לימוד תורת הנגלה¹.

ועל דרך זה בקונטרס עץ החיים לכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע¹⁵, שמבאר כמה וכמה פרטים בנוגע לאופן לימוד תורת הנגלה, בקבעו כמה וכמה שעות ביום שבהם צריך לעסוק בנגלה דתורה, כשם שקובע כמה שעות ביום ללימוד תורת החסידות.

ומטעם זה תובעים בתוקף כל כך מכל החסידים בכלל, ובפרט מאלה הנמצאים באוהלה של תורה, ומתלמידי הישיבה בפרטי פרטיות - שתהיה אצלם שקידה והתמדה ביותר בלימוד נגלה דתורה, אלא, שהלימוד יהיה מתוך חיות ו"לעבעדיקייט" (לא רק חיות ו"לעבעדיקייט" מצד ההבנה והשגה שלו, אלא גם חיות ו"לעבעדיקייט") שמוסיפה תורת החסידות בלימוד הנגלה.

והרי "תביעה" של הרביים היא (לא רק תביעה בלבד, אלא יש בה) גם נתינת-כוח, היינו, שניתנו הכוחות הדרושים ללמוד נגלה וחסידות ביחד, נוסף לכך שהנתינת-כוח כשלעצמה מחייבת לנצל את הכוחות במילואם, כי, העדר ניצול הכוחות ח"ו מהוה עוולה לא רק כלפי עצמו, בכחינת "חובל בעצמו", שאף שאינו רשאי, מכל מקום, הרי הוא פטור¹⁶, אלא גם כלפי אחרים, בכחינת "חובל באחרים", ועל אחת כמה וכמה כשמדובר אודות נשיא הדור!

וכיון שכן, חובתו וזכותו של כל אחד ואחד ללמוד לא רק תורת החסידות, אלא גם נגלה דתורה (במידה לא פחותה), כיון שתובעים ונותנים כוח על שניהם.

ד. ועניין זה - לימוד נגלה דתורה עם נסתר דתורה, גופי תורה ונשמתא דאורייתא, שעל-ידי זה נעשיה נשמה שלימה בגוף שלם - מהוה גם הכנה והקדמה לגאולה השלימה שצריכה להיות הן בנוגע לגוף, גאולת הגוף, והן בנוגע להנשמה, גאולת הנשמה: פעולתו של יהודי שתהיה הגאולה השלימה, היא, על-ידי שלימות התקשרותו עם הקב"ה, על-

גם בצדיקים ש"דומין לבוראם", שמה שהם עושים תובעים הם גם מהמקושרים והשייכים אליהם - מובן, שעניין זה תובע רבינו הזקן מכל אלה המתחשבים ונמנים על דגלו ומחנהו - לאחרי שפתח וסלל את הדרך ("ער" האט דורכגעטראטן די וועג") - שגם אצלם תהיה ההתאחדות של אור תורת הנגלה עם אור תורת החסידות.

ובפשטות:

רבינו הזקן תובע מכל אחד ואחד מאתנו הן לימוד תורת הנגלה והן לימוד תורת החסידות - כפי שפוסק בהלכות תלמוד תורה¹⁰ אודות חיובו של כל אחד ואחד בלימוד התורה, שחיוב זה אינו על מקצוע מיוחד בתורה, אלא על כל מקצועות התורה, הן נגלה דתורה והן נסתר דתורה.

ובמילא: כשישנם "שפיץ-חסידים" שרוצים לצאת ידי חובתם בקו זה, או לאידך, "פארעווע-חסידים" שרוצים לצאת ידי חובתם בקו זה - אומרים להם: לא הא ולא הא, אלא צריך להיות "שני-אור" דווקא, שני האורות דתורת הנגלה ותורת החסידות, כפי שמתאחדים יחדיו דווקא.

ג. ויש להוסיף ולהדגיש בפרטיות יותר, שכשם שאי אפשר להסתפק בלימוד נגלה דתורה ללא נסתר דתורה, כך גם אי אפשר להסתפק בלימוד נסתר דתורה ללא נגלה דתורה, שכן, נגלה דתורה ונסתר דתורה הם כמו גוף ונשמה, "גופי תורה" ו"נשמתא דאורייתא"¹¹, וכשם שאי אפשר לגוף בלא נשמה, כך אי אפשר גם לנשמה בלא גוף (כיון שלא זו הכוונה), כי אם נשמתא דאורייתא ביחד עם גופי תורה.

ולהעיר, שבאגרת הקודש שבספר התינא, הן בתחילתה והן בסיומה, תובע ומדגיש רבינו הזקן במיוחד אודות לימוד נגלה דתורה - חלוקת הש"ס: בתחילתה¹² - "השלמת כל הש"ס כולו ברוב עיירות ומנינים מאנ"ש .. מידי שנה בשנה", ובסיומה¹³ - "לגמור כל הש"ס בכל שנה ושנה ובכל עיר ועיר

(9) רות רבה פ"ד, ג. ורוד.

(10) פ"א הי"ד.

(11) ראה זח"ג קנב, א.

(12) רס"א (קב, א).

(13) בקו"א (קסג, א).

(14) ראה (לדוגמה) - לקו"ד ח"א כט, רע"ב. שה"ש תש"ד ע' 163.

(15) פכ"ב ואילך.

(16) ב"ק צ, ב (במשנה).

פרשת שמות

ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה (א,א)

ההבדל בפשטות בין ספר בראשית לספר שמות, שבספר בראשית מסופר על תולדות האבות והשבטים, שזו ההכנה ליציאת עמי ישראל, ואילו בספר שמות מסופר סיפור יציאת מצרים ונתינת התורה. אבל אם כך, למה התחלת ספר שמות אינה בסיפור יציאת מצרים, שאז נולד עמי ישראל, אלא בגלות מצרים דווקא?

ויש לומר, שאף שבספר שמות מסופר לידת עמי ישראל ונתינת התורה, אבל ההתחלה של סיפור זה אינה במתן תורה, ואף לא ביציאת וגאולת מצרים, אלא דווקא בגלות מצרים, המסמלת את הירידה ל'מצרים' והגבולים של העולם בכלל. מכיוון שתכלית התורה היא בירוד העולם, לכן גם ההכנה למתן תורה היתה על-ידי עבודה בתוך גלות מצרים, באופן שענייני מצרים נכנסו לרשות ישראל, לתחום הקדושה.

(לקוטי שיחות כרך ל עמ' 253)

ואלה שמות בני ישראל... שבעים נפש (א,א-ה)

שקולים הן ישראל כצבא השמים. נאמר כאן שמות ונאמר בכוכבים שמות, שנאמר "מונה מספר לכוכבים לכולם שמות יקרא". אף הקב"ה, כשירדו ישראל למצרים מנה מספרם כמה היו (מדרש רבה)

מספר, מעצם טיבו, מבליט את המכונה המשותף של הדברים הנמנים, ומטשטש את ההבדלים הקיימים ביניהם. לעומת זאת, קריאת שם משקפת את המיוחד והשונה שיש בכל פרט ופרט בפני עצמו.

בכל יהודי קיימות שתי הבחינות גם יחד: "מספר" וקריאת "שם". מספר רומז לנקודת היהדות שהיא שווה אצל כל בני ישראל. קריאת שם רומזת לסגולה וליתרון המיוחדים כל יהודי.

לכן התבטאה חיבתו של הקב"ה לישראל בשני דברים אלו, כדי להודיע גודל חיבתם הן מצד נקודת היהדות המשותפת לכולם, והן מצד מעלתו המיוחדת של כל יהודי ויהודי כפרט. ועל-דרך מה שנאמר "מונה מספר לכוכבים לכולם שמות יקרא".

(לקוטי שיחות כרך ו, עמ' 7)

שבעים נפש (א,ה)

אצל בני-יעקב נאמר "נפש", לשון יחיד, ואילו בתולדות עשיו (בראשית לו) נאמר "נפשות ביתו", לשון רבים. כי בצד הקדושה מורגשת אימת הקב"ה, ולכן שוררים שם התכללות ואחדות (ברוגמת שני שרים יריבים, שבכואם לפני המלך מתבטלים ממציאיותם ומתאחדים לדעה אחת); ואילו בצד הקליפה שוררים פיורוד וריבוי.

(סידור עם ד"ח רסב,ב)

ידי אורייתא, שהיא הממוצע שעלי-ידה נעשית ההתקשרות דישראל עם הקב"ה¹⁷. וכיון שההתקשרות עם הקב"ה צריכה להיות באופן שה"גליא" וה"סתים" דישראל קשורים עם ה"גליא" וה"סתים" דקוב"ה, צריך להיות גם חלקו בתורה ("ותן חלקנו בתורתך"¹⁸, "חלקנו" דייקא) המקשרת את ישראל עם הקב"ה, הן ב"גליא" דאורייתא והן ב"סתים" דאורייתא, שאז ההתקשרות עם הקב"ה היא "קשר של קיימא" - שהוא מב' קשרים¹⁹ - סתים וגליא²⁰.

נגלה דתורה ונסתר דתורה הם כמו גוף ונשמה, "גוף

תורה" ו"נשמתא דאורייתא", וכשם שאי-אפשר

לגוף בלא נשמה, כך אי-אפשר גם לנשמה בלא גוף

1. והעניין בזה בעבודת האדם - בנוגע ל"מי הדעת הטהור", "דעה את ה'" (כלשון הרמב"ם בסוף הלכות מקוואות, ובסיום חיבורו), ובפרט בנוגע לפנימיות התורה הנקראת בשם מעיין:

כדי לבחון את האדם עצמו אם אכן טבל ונטהר - צריך לבחון את מעמדו ומצבו בצאתו מהמקוה או המעיין, היינו, לא רק בשעה שעוסק בתורה, שאז טובל הוא במי הדעת, אלא גם בצאתו לעולם לעבוד עבודתו ("ויעקב הלך לדרכו"²⁶) במילוי שליחותו של הקב"ה, וכאשר רואים שגם אז חדר הוא בפנימיות התורה ורזין דאורייתא, הרי זה סימן שאכן טבל ונטהר.

ועוד תנאי בזה - שלא יהיה כלי המעכב התפשטות המים חיים, אלא ממנו והלאה ילכו ויתפשטו המים חיים המחוברים במקום - גם במקום החוצה.

ואז - ביכולתם של המים חיים לתקן את כל העניינים שבחוצה,

וכשישנו קשר של קיימא בין ישראל וקוב"ה, לאחרי שלילת ההפסק ד"עוונותיכם היו מברילים ביניכם לבין אלקיכם"²¹, אזי באה הגאולה האמיתית והשלימה, כפי שמבאר רבינו הזקן באגרת התשובה²² שתיקף לאחר ברכת "סלח לנו" מברכים "גואל ישראל" - כן תהיה לנו במהרה בימינו על-ידי משיח צדקנו.

* * *

ה. [.] עניין נוסף בדיני מעיין - שזהו התואר הניתן לפנימיות התורה, תורת החסידות, עוד מזמנו של הבעל שם טוב - שלא זו בלבד שהמים צריכים להיות מחוברים למעיין, אלא עוד זאת, שלקא-סלקא-דעתך דתוספות²³ צריכים המים

17 ראה זח"ג עג, א.
18 אבות פ"ה מ"כ. וראה לקו"ש ח"ג ע' 118.
19 ראה שו"ע אדה"ז או"ח סי' ס"ב-ג.
20 ראה לקו"ת ויקרא ה, ג. נצבים מו, א. ובכ"מ.
21 ישעי' נט, ב. וראה תניא אגה"פ פ"ה.
22 פי"א (ק, א).
23 ד"ה שמא - בכורות נה, ב. וראה אגרות יקודש כ"ק אדמו"ר ח"ב ע' שמ.

גדולה צדקה – בחיים

בהזדמנות מסויימת, כאשר שוחח הרבי אודות עניין "עולמך תראה בחיך", אמר: פעם פנה יהודי בשאלה לחותני, כ"ק מו"ח אדמו"ר, כיצד עליו לחלק את נכסיו בצוואתו עבור ענייני צדקה, והשיבו: "עולמך תראה בחיך": לשם מה עליך להמתין עם קיום מצוות הצדקה עד לאחרי מאה ועשרים שנה – "עולמך תראה בחיך", מוטב שתקיים מיד את מצוות הצדקה, ותחלק את נכסך עבור ענייני צדקה בהיותך נשמה בגוף, לאורך ימים ושנים טובות עד מאה ועשרים שנה! ויש להוסיף בזה:

כשמדובר בצוואה לאחרי מאה ועשרים שנה – אפילו כאשר הצוואה חתומה על ידי עדים וכו' עלולים היורשים לבוא לטעון באופן אחר ולערער על הדברים המופיעים בה, אם אכן רצונו של פלוני המוריש היה באופן כזה, או אחר וכו'. וכאן גדלה מעלת חלוקת הצדקה של היהודי בהיותו נשמה בגוף, שאז יכול הוא לעמוד על המשמר ולהיות בטוח שהדברים אכן נעשו בהתאם לרצונו וכו'.

הרבי ציין עוד:

ובמיוחד במדינה זו – ארצות הברית – שבה נהוג אשר נתינה לצדקה קשורה גם עם כבוד המדומה (נוסף על הכבוד האמיתי) – כאשר מצלמים תמונות כו' ומפרסמים בכל העולם כולו שפלוני נתן לצדקה וכו' – הרי בוודאי שכדאי יותר לקיים את מצוות הצדקה באופן ד"עולמך תראה בחיך".

לישון בסוכה, ינהג כך גם כאן".

המש"ך הרב ושאל: "האם זו הוראה לרבים?". השיב הרבי "כן!".

וכך התבטא הרבי בתוך דבריו בהתוועדות שבת קודש פרשת בראשית תש"ל (לפי הנחה בלתי מוגה):

שמעתי גרסה בשמי ש[כאילו] אמרתי שאסור לישון בסוכה – זה בפירוש אינו אמת, ואדרבה: מי שרוצה, יישן לבריאות, "ושכבת וערבה שנתך"... ושאר אחד לא יפריע לו. מה שאמרתי היה כדי ליישב מנהג רבותינו וכו', ומנהג חב"ד, שלא לישון... אבל העיקר, לא שאמרתי שאסור לישון, ושאר מישהו ישן שיעירו אותו – שלא יעשו כן, ועל-אחת כמה-זכמה לא בשמי, אלא אדרבה: 'ושכבת וערבה שנתך'! וכל שבאו לומר, זה כדי לבאר מנהג גדולים וטובים מה שראינו אצל רבותינו שלא ישנו בסוכה לא שנת ארעי ולא שנת קבע, ועל-דרך זה כ"ק מו"ח אדמו"ר.

דגש על-פי קבלה

שח הרב שלום דובער גולדשמיד:

בהיותו תמים בישיבה שאל הרה"ח ר' שלום חסקינד ע"ה את הרבי: בקידוש ליל שבת, בתחילת הברכה, כתוב 'ורצה פנו' (עם דגש בבית), והלוא על-פי כללי הדקדוק לא צריך שם דגש. הרבי ענה שהדגש הוא על-פי קבלה.

מחוץ הימנו, כתכונת המעיין, ובוזה הוא החידוש של אדמו"ר הזקן, כדלקמן.

ח. וביאור העניין:

בנוגע לבחינת האכות ומשה שישנם בכל דור – הרי זה באופן שאותם אנשים עצמם נמצאים במדרגתם היותר נעלית (כאברהם כו' כמשה), אבל לגבי הדור הרי זה עניין בלתי ידוע.

כלומר: ישנה אמנם הפעולה שלהם, שבזכותם העולם קיים וכו', אבל אין כאן הבנה והשגה, לא במדרגתם ולא בענייניהם.

ובסגנון דלעיל – שהם עצמם נמצאים במעמד ומצב של חיבור עם המקור, שלכן הרי הם "כאברהם כו' כמשה", אבל אין זה באופן של יציאה וחילה חוץ מהם, אלא באופן שמהם ולהלן נפסק העניין. ועל דרך מאמר רז"ל³⁴ "מים שחרב בית המקדש בטל כו' משמת כו' בטל כו'".

זאת ועוד: גם אותם צדיקים שנשארו מהם כמה הוראות פסקי דינים ומנהגים, וכמו בר' יהודה החסיד, שכמה וכמה מהוראותיו נתקבלו בתפוצות ישראל – הרי זה רק בנוגע לעשייה בפועל, אבל טעמי ההוראות, ובחינת הנבואה שלו, נשארו בהעלם.

והיינו, שמקיימים אמנם הוראות אלו כיון שיודעים שמקורם בדברי ר' יהודה החסיד, אבל קיומם הוא באופן של "חוקה חקתי גזירה גזרתי"³⁵, ללא הבנה והשגה במוח שבראש – והרי הבנה והשגה הוא עיקר עניין התורה, כפסק הדין³⁶ בנוגע ללימוד תורה שבעל פה שאם אינו מבין מה שלומד אינו יוצא ידי-חובת לימוד התורה, ואינו יכול לברך ברכת התורה. – בנוגע למעשה המצוות, חייב לברך ברכת המצוה גם אם אינו יודע פרטי דיני המצוה וכוונת המצוה, אבל בנוגע ללימוד תורה שבעל פה, בהכרח שהלימוד יהיה בהבנה והשגה (לכל הפחות מקצת דמקצת), ורק אז יכול לברך ברכת התורה: "נותן התורה" – לשון הוה³⁷, "מה להלן כו' אף כאן כו"³⁸, כנתינתה מסיני!

(34) משנה סוף סוטה.

(35) לשון חז"ל – תנחומא חוקת ג. במדב"ר רפי"ט.

(36) הל' ת"ת לאדה"ז ספ"ב. וש"נ.

(37) של"ה כה, א. לקו"ת תוריע כג, א. ובכ"מ.

(38) ברכות כב, א. ודאה תו"א יתרו סז, ב. ובכ"מ.

ועד כדי כך, שאפילו הנטמא בטומאת מת ("אבי אבות הטומאה"²⁷, שקשור עם נחש הקדמוני שהביא מיתה לעולם), שאודותיו נתכרכמו פניו של משה רבינו באמרו "במה תהא טהרתו", עד שנאמרה לו פרשת "זאת חוקת התורה"²⁸ – נעשית טהרתו על-ידי מי חטאת שמתקדשים ב"מים חיים" דווקא²⁹ [..].

* * *

ז. על-פי האמור לעיל שחיבור המעיין למקורו צריך להיות לא רק לפני מקום הטבילה, אלא גם לאחר מקום הטבילה – יש לבאר מעלה מיוחדת שמצינו אצל אדמו"ר הזקן לגבי קודמיו:

ובהקדם שכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע (אביו של כ"ק מו"ח אדמו"ר) סיפר³⁰ פתגם הצמח-צדק ("פוסק" לא רק בתורת החסידות, אלא גם על-ידי שו"ת בנגלה דתורה) אודות אדמו"ר הזקן, שאילו היה בזמן האמוראים היה אמורא, אילו היה בזמן התנאים היה תנא, (וסיים:) ועוד יותר מזה, ופירש כ"ק אדנ"ע שהכוונה היא לדורות הנביאים³¹!

והנה, ישנם השואלים: הייתכן לומר תואר כזה בדורותינו אלו?

ובכן, מצינו שבעין זה אמרו על רבי יהודה החסיד. אלא שעניין זה הובא ב"ספר מעשיות"³², שלא ידוע עד כמה היה מחברו בר-סמכא. אך יתירה מזה מצינו בדברי רז"ל במדרש רבה³³ – ש"אין דור שאין בו כאברהם כו' כמשה".

מהו אפוא החידוש בתואר שבפתגם הצמח-צדק הנ"ל?!

ויש לומר, שהחילוק הוא – אם מעלה זו היא רק במקום שהוא נמצא, או שזהו עניין היוצא וזוחל גם

(27) פרש"י פסחים יד, רע"ב. ועוד.

(28) תנחומא חוקת ו. במדב"ר פי"ט, ד.

(29) ספ"ק דמקואות.

(30) סה"ש תורת שלום ע' 169 (והוא נוסחא אחרת מהמובא בלקו"ד ח"ד תרסב, רע"א (סה"ש תרפ"ז ע' 230)).

(31) ראה גם תורת מנחם – התוועדויות ח"ב ס"ע 107 ואילך.

(32) הועתק בספר חסידים הראשונים – וואיטצן, תרע"ז. וב"תולדות ר"י החסיד" שנרפסו בריש "ספר חסידים השלם".

(33) ב"ר פנ"ו, ז.

קופת צדקה בבית הרפואה

לחסיד שעבר במהלך חלוקת שטרות לצדקה ביום ראשון ג' טבת תשמ"ז, נתן הרבי דולר נוסף לצדקה בעבור (אשתו) הילדת [שילדה בערב שבת קודש] שתיתן שם לצדקה. אחר-כך הוסיף (כלפי בית הרפואה): "בטח ישנה שם פושקע [=קופת צדקה]".

שלילת חוט האדום

בשנת תשל"ג (בערך) נכנס תלמיד משיבת תורה ודעת ל'יחידות' לרבי ושאל כמה שאלות. בין השאר שאל אם יש עניין (סגולה) בחוט אדום, האם זה עוזר נגד עין-הרע. בתחילה לא התייחס הרבי לשאלה זו, אולם בהמשך, כשהלה שאל שוב, הגיב הרבי בחריפות. תמצית הדברים הייתה שזה מדרכי האמורי (מפי הרה"ג הרה"ח ר' יהודה-לייב שפירא, ראש הישיבה הגדולה במיאמי רבתי).

הבדלה על תה

שח המשמש בקודש הרה"ח ר' חיים-ברוך הלברשטאם:

פעם אחת כשהרבי עלה בסוכות לסעודת החג שהתקיימה בסוכה הקטנה שבדירת כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ, המתינה לו [בחדר 'יחידות' של אדמו"ר מוהריי"צ] חמותו, הרבנית נחמה-דינה ע"ה, ואמרה לרבי שלאחרונה קשה לה לעשות הבדלה על יין או על מיץ ענבים, והיא שואלת מה עליה לעשות. הרבי סימן לה בתנועת יד של בחישת כפית בכוס. היא שאלה: "לעשות על תה?", והרבי הנהג בראשו הק' לחיוב.

הרבנית נחמה-דינה הודתה לרבי על התשובה (מרשימות הת' אליהו ש' שוויכא).

שותפים כהלכה

הרה"ח ר' יעקב סטמבלר ע"ה קיבל פעם הוראה

מהרבי שהשותפים שלו צריכים להיות "שומר שבת וחג" (תשורה מח" במרחשוון תשע"א עמ' 29).

על שינה בסוכה

בשיחות יום ב' דחג-הסוכות ויום שמחת-תורה ושבת בראשית תש"ל הסביר הרבי בהרחבה את מנהג אדמו"רי חב"ד וחסידיו חב"ד שלא לישון בסוכה, והדברים הוגהו על-ידו בשנת תשמ"ז (לקוטי שיחות כרך כט עמ' 219-211).

בליל א' של חג-הסוכות תש"ל (המלך במסיבו' כרך א' עמ' לא) נשאל הרבי מדוע לא נאמר מפורשות ב'ספר המנהגים' שאין ישנים בסוכה? בקשר לכך ולמה שהשיב על כך הרבי שם, מביא הרה"ג הרה"ח ר' חיים ראפפורט (אנגליה) ברשימותיו כמה התייחסויות נוספות לנושא:

הרה"ג הרה"ח הרב מאיר צבי גרוזמן (מראשי ישיבת תומכי-תמימים בכפר-חב"ד) נכנס פעם אחת ל'יחידות' ושאל: היות שנהגתי כמה שנים לישון בסוכה בארץ-הקודש, האם עליי לשנות ממנהגי הקודש? הרבי פנה אליו במאור-פנים ואמר (הלשון בערך): "מכיוון שבעבר נהגת לישון בסוכה, ובפרט בארץ-ישראל, תמשיך לישון בסוכה לאורך ימים ושנים טובות".

כמה שנים לאחר מכן שהה הרב גרוזמן בחצרות קדשנו בחג-הסוכות, ונסתפק אם גם אז חלה הוראתו של הרבי אליו שישן בסוכה (מכיוון שהרבי הדגיש "ובפרט בארץ-ישראל"). הוא פנה אל הרה"ג הרה"ח הרב זלמן-שמעון דווארקין ז"ל (מרא דאתרא דשכונת קראון-הייטס) שיוורה כיצד לנהוג. הרב דווארקין פסק שלאור דברי הרבי עליו לישון בסוכה גם בהיותו בארצות-הברית.

הרה"ג והרה"ח הרב אליהו לנדא סיפר שהרה"ג הרה"ח הרב שניאור-זלמן גרליק ז"ל, רבו של כפר-חב"ד, בהיותו אצל רבנו בשנת תשכ"א שאל: "היות ובארץ-הקודש אני נוהג לישון בסוכה, ואילו בניו-יורק אני שומע שהאברכים אינם ישנים בסוכה, כיצד עליי לנהוג כאן?".

השיב לו הרבי: "אם הוא נוהג בארץ-הקודש

ט. וזהו החידוש של אדמו"ר הזקן בהוראותיו ותורת החסידות שלו, ובפרט לאחר המאסר והחופש דפטרבורג - שהלכיש את כל הבחינות שלו (גם הנעלות ביותר) בתורת חסידות חב"ד ובהשגה, ועל-ידי לימוד תורת החסידות "לוקחים" כל בחינות אלו³⁹.

והעניין בזה - שלימוד התורה בכלל צריך להיות אמנם בדרך הקדמת נעשה לנשמע, היינו, שהלימוד הוא בגלל שזוהי תורתו של הקב"ה, אבל לאחר הקדמה זו, עוזרו הקב"ה ומצליחו שיהיה גם ה"נשמע" - מלשון "כי שומע עבדך"⁴⁰ - שהוא עניין ההבנה וההשגה, אלא שבשביל זה צריך להיות עניין של יגיעה, "יגיעת ומצאת"⁴¹, שמבין גם בשכלו.

ובנוגע לפנימיות התורה, ואפילו בתורת החסידות עצמה - היכן היתה הזכות וההצלחה ללמוד בהבנה והשגה ואריכות ההסבר - הרי זה התחיל אצל אדמו"ר הזקן, שתבע ודרש שתהיה הבנה והשגה גם בעניינים היותר נעלים שבתורת החסידות, אלא

39) ומ"ש בסיום הפתגם (בלקו"ד שם) שכיון שהרור לא הי' כדאי לכן הי' זה בהעלם - י"ל הכוונה שאין העניינים כמו שהם בהפשטה, כ"א שנתלכשו בתורת החסידות.

40) שמואל-א"ג, יו"ד.

41) מגילה ו, רע"ב.

שצויה שצריכים לקשר את הלימוד עם מעשה בפועל, שזוהו עניין ה"בכן", ובכל אופן, יש צורך גם בהבנה והשגה.

וזוהו יתרון המעלה שבמעייין, שה"מים חיים" זוחלים ויוצאים גם מחוץ הימנו - שגם ב"חוצה" יוכלו ללמוד ולהבין את העניינים של פנימיות התורה (מן הקל אל הכבד), בהבנה והשגה של שכל נפש האלקית, שיסביר גם לשכל האנושי של האדם הלומד, שעל-ידי זה מתקשר ומתחבר האדם - שהיה עד עתה ב"חוצה" - עם המקור של "דברי אלקים חיים", שהוא הקב"ה, כמו שכתוב⁴² "ואתם הדברים בה' אלקיכם חיים גו",

ועל-ידי זה נמשכת החיות (לא רק בלימוד החסידות, אלא) גם בלימוד הנגלה, ועד שנמשכת החיות גם במחשבה דיבור ומעשה של כל היום כולו - שרואים שמתהלך איש חי, כיון שהוא מקושר עם מקור החיות, הקב"ה, שהכניס את עצמותו בעולם על-ידי תורתו תורת חיים, שילמדוה בעולם הזה הגשמי, ויאירו אותו עם האור והמאור שבתורה.

(קטעים מהתעודות כ"ד טבת ה'תשי"ב וי"ט כסלו ה'תש"ט).
תורת מנחם כרכים ד עמ' 241-243; ג עמ' 136-140)

42) ואתחנן ד, ד. וראה אבות דר"נ ספ"ד.

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

שירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

עבודה בתוקף עם ציפייה לגאולה

הגלות איננה מצב 'טבעי' לבני ישראל

כיוון שמצד מציאותם האמיתית ("בני-ישראל") אינם שייכים למצרים, והיותם במצרים (לא במקומם האמיתי) הוא באופן ד"הבאים מצרימה", לשון הוזה, "כאילו אותו יום נכנסו למצרים", ו"באותו יום" גופא ברגע זה (רגע ההווה) ממש - מודגשת יותר אצלם כוונת ותכלית בואם מצרימה, שברגע זה ("רגע כמימריה", שיש בו שיעור זמן דאמירת ג' אותיות "רגע") ימלאו שליחותו של הקב"ה לעשות לו יתברך דירה בתחתונים.

ועל-דרך זה בכל רגע ורגע ש"באים מצרימה" מחדש, ועד לרגע האחרון דזמן הגלות - שגם לאחריו כל אריכות וקושי הגלות, אינם שייכים לגלות, ואין זה מקומם, כך שהיותם בגלות ברגע זה, רגע האחרון של הגלות, אינו המשך טבעי לגלות ארוכה וקשה, אלא מצב חדש, "כאילו אותו יום (ואותו רגע) נכנסו למצרים". ולכן נעשית העבודה כל משך זמן הגלות עד לרגע האחרון דזמן הגלות בכל התוקף, ומתוך תוקף האמונה בביאת המשיח, ציפייה ותקווה חזקה לביאתו תיכף ומיד ממש.

(משיחת שבת קודש פרשת שמות, י"ט בטבת ה'תשנ"א. התוועדות תנש"א, כרך ב, עמ' 137-138)

בזמננו זה סיימו הכול

על-פי זה אפשר להבין השייכות ד'פ' שמות לכ"ף טבת, יום ההילולא דהרמב"ם, שחל לעולם בסמיכות לפרשת שמות, וקביעותו בשנה זו - בערב שבת פרשת שמות.

...אצל הרמב"ם רואים בגלוי איך שבהיותו במצב ד"הבאים מצרימה" פעל שם (באופן השייך בזמנו) את העניין ד"גאולת ישראל", הן גאולה רוחנית בערך לחושך הגלות שהיה אז (כדוגמת יציאת מצרים גם במצב ד"לילות"), והן כוח והכנה לגאולה שלמה כפשוטה ("להביא לימות המשיח"), וכמרומו גם בשם "רמב"ם" ראשי תיבות "רבות מופתי בארץ מצרים"...

...ועל אחת כמה וכמה לאחר ששישנו כבר הריבוי דמעשינו ועבודתינו במשך כל הדורות, כולל - דרבי אליעזר בן עזריה בזמנו, והרמב"ם בזמנו, וכל צדיקי ישראל בכל הדורות, עד בדורות האחרונים - העבודה דרבותינו נשיאינו המיוחסים לבית דוד משבט יהודה, כולל - העבודה דכ"ק מו"ח ארמו"י במשך שבעים שנה בחיים חיותו בעלמא דין (תר"מ-תש"י) -

הרי במכל שכן וקל וחומר בדורנו זה ובזמננו זה, לאחר שסיימו הכול (כנ"ל), ישנה ההבטחה גמורה בתורה, שבטח יהיה "ותזכור את יום צאתך מארץ מצרים" כל ימי חיך. . להביא לימות המשיח", ובפשטות שלא זקוקים להפסק חס ושלוש בין "כל ימי חיך" ו"ימות המשיח" (כמו שהיה אצל בני ישראל בכל הדורות שלפני דורנו זה), אלא "כל ימי חיך" דכל אחד מבני-ישראל, חיינו הגשמיים כנשמה בגוף, כוללים בפשטות (גם) "ימות המשיח" בלי הפסק, מכיוון שהגאולה באה תיכף ומיד ממש ברגע זה ובמקום זה.

(משיחות שבת פרשת שמות תשנ"ב. התוועדות תשנ"ב כרך ב, עמ' 94 ואילך)

פנינים בענייני הלכה ומנהג

האם לאתר ברית מילה לכתחילה, ומה לגבי ענידת חוט אדום? •
הבדלה על תה במקום הצורך, על שותפים שומרי שבת, ועל מנהג
חב"ד שלא לישון בסוכה • הוראה: להעדיף את זכות חלוקת צדקה
ותרומות בבחינת "עולמך תראה בחיך" • לקט דברים שבעל-פה מפי
השמועה בענייני הלכה ומנהג • להלכה ולא למעשה

* * *

ויש להוסיף ולציין ללקוטי שיחות (כרך כב עמ' 115, הערה 17) לגבי הטעם שבסידור ארמו"ר הזקן - "מצות מילה (ופידיון הבן)... זמן קיומם בדרך כלל הוא בבוקר, ונסדרו אחרי תפילת שחרית דחול".

והנה בלקוטי שיחות כרך ז' (עמ' 307-306) נדפס מכתב מהרבי משנת תשי"א ובו מבאר את ההיתר לאיחור המילה, כדי שתהיה ברוב עם (וב'פרס חב"ד' גיליון יט עמ' 193-191 הארכתו לבאר המכתב), אבל זהו ביאור לכדיעבד, עיין שם.

הקפדה על תשלום מס

שח הרב חיים יהודה קרינסקי ממזכירי כ"ק ארמו"ר:

פעם אחת ביקש ממני הרבי לקנות דבר-מה בעבורו. הרבי ביקש לראות את הקבלה עבור הרכישה, הביט בה ושאל מדוע לא שולם המס. ענית כי ה'מרכז' [לענייני חינוך] הוא מוסד פטור ממס.

הרבי הגיב ואמר: "הרי הדבר נרכש בעבורי, ואין זה שייך ל'מרכז'. צריך לשלם את המס. הרבי הורה לי לשוב לחנות ולשלם את המס."

זמן ברית מילה

שח המזכיר הרב יהודה-לייב גרונור שי':

פעם אחת [=בשנת תשמ"ב] הבחין הרבי במודעה ב־770 שהודיעה על ברית מילה שתתקיים בשעה 2 אחרי-צהריים. הרבי העיר שיש לכתוב זמן שקודם חצות היום, ואם תתאחר הברית מילה - תתאחר, אבל לא כדאי לכתוב מלכתחילה זמן שלאחר חצות היום [פרס חב"ד גיליון ח"י עמ' 188].

סגולת סנדקאות

בשבת קודש ט' טבת תשמ"ז אמר הרבי למזכירו הרב קרינסקי, ששימש קודם לכן סנדק בברית-מילה לנכדו:

"זהו כקטורת וסגולה לעשירות ושתהיה עשיר בגשמיות וברוחניות ותתברך בכל עניינים טובים".